

СТРАТЕГИЯ
ЗА
ИНТЕГРИРАНО
ГРАНИЧНО УПРАВЛЕНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПЕРИОДА 2010-2013 г.

I ВЪВЕДЕНИЕ

1. Необходимост от изготвяне на Стратегия 2010-2013
2. Принципи и цел на Стратегията

II АСПЕКТИ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ИГУ

1. Законодателна област
2. Институционална рамка
3. Актуално състояние на интегрираното гранично управление
4. Развитие на интегрираното гранично управление
 - 4.1. Оперативно осигуряване на държавната граница
 - 4.2. Техническо и информационно осигуряване
 - 4.3. Прилагане на компенсиращи мерки
 - 4.4. Сътрудничество
 - 4.4.1. Международно сътрудничество
 - 4.4.2. Вътрешноведомствено сътрудничество
 - 4.4.3. Междуведомствено сътрудничество
5. Административен капацитет

III ЗАКЛЮЧЕНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Необходимост от изготвяне на Стратегия 2010-2013

С нарастващата мобилност на хората, Европейският съюз (ЕС) е изправен пред предизвикателство: как да осигури безпрепятственото преминаване на границите и да улесни влизането на добросъвестните пътници, като същевременно подобри сигурността. Справянето с това предизвикателство изисква да се продължи развитието на Стратегията за интегрирано управление на границите на Европейския съюз по всеобхватен начин, като се вземат предвид възможностите, предоставени от новите технологии. Необходим е подход на постепенно прилагане на вече планирани дейности, като същевременно се разработва дългосрочна Стратегия на базата на съществуващи инициативи.

Сигурността на границите е част от общото понятие за глобална сигурност в региона и Европа, и е дългосрочна стратегическа цел на Република България. Тя е гаранция за ефективно противодействие на глобалните заплахи - тероризъм, трансгранична организирана престъпност, трафик на оръжие, наркотици и др.

Геополитическото разположение на Република България в зона на етнически, религиозни, икономически и културни различия и засиленото движение на хора в резултат на глобализацията са фактори, които генерират заплахи за сигурността на външните ни граници. Възникващите в тази връзка миграционни процеси и свързаните с тях трансгранични престъпления поставят страната в сложни условия и определят отговорността ѝ за поетите ангажименти като външна граница на ЕС.

Предвид липсата на съществени предпоставки за промяна на политическата и социално-икономическа обстановка в страните – основен генератор на миграционни и бежански потоци, високият стандарт и сигурността в страните от ЕС продължават да бъдат притегателна сила за гражданите на тези държави .

Като структура, имаща водеща роля при опазването и контрола на външната европейска и бъдеща шенгенска граница, ГД ”Гранична полиция“ насочва приоритетно своите усилия към повишаване ефективността на противодействието и превенцията на незаконната миграция, като неотменна част от интегрираното гранично управление.

Това налага необходимостта от разработването на нова Стратегия за интегрирано гранично управление, която да набелязва мерки, осигуряващи надеждни външни граници след присъединяването на страната към шенгенското пространство и гарантиращи сигурността на европейските граждани, чрез провеждане на непрекъснат ефективен граничен контрол, при използване на целия наличен ресурс и висока степен на професионализъм.

Настоящата Стратегия за интегрирано гранично управление обхваща периода 2010-2013 г., като в нея се дефинират дейности, надграждащи Втората фаза на досега действащата Стратегия – „До пълното прилагане на

шенгенското законодателство” и такива, свързани с развитието на системата за интегрирано гранично управление след присъединяване на България към Шенгенското пространство.

Стратегията представлява обща рамка на прилагане на достиженията на националното, Европейското и шенгенското право и на националното законодателство, при съвместното управление на границите. Тя е предназначена е за всички държавни институции, които имат компетенции по управлението и контрола на границите и намира практическо приложение при участието на страната в общата европейска зона за сигурност, която гарантира свободното движение на хора и стоки и осигурява вътрешната сигурност на Република България.

2. Принципи и цел на Стратегията

Стратегията за интегрирано гранично управление подкрепя Управленската програма на правителството на Република България в частта “Ред и сигурност”.

Взаимодействието между институциите, отговорни за граничния контрол на национално и международно ниво, е основен принцип и предпоставка за отворени, но сигурни европейски граници.

В основата на стратегията за интегрирано гранично управление стои разбирането, че резултатите от работата на отделните институции за граничен контрол се подобряват при засилване на тяхното взаимодействие. Управлението на границите става по-съгласувано и ефективно. С повишаване на координацията и сътрудничеството между всички компетентни органи на национално и международно ниво се поддържат отворени, но контролирани и надеждни граници.

Основната цел на Стратегията за интегрирано гранично управление е по-нататъшното укрепване на управлението и сигурността на границите чрез:

- взаимодействие и координация между всички компетентни органи;
- модернизация на оборудването и развитие на автоматизираните информационни системи за граничен контрол;
- въвеждане на най-добрите практики и стандарти за граничен контрол в ЕС;
- въвеждане на компенсирани мерки в граничната зона;
- пълно прилагане на шенгенското законодателство.

II. АСПЕКТИ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ИНТЕГРИРАНО ГРАНИЧНО УПРАВЛЕНИЕ

1. Законодателна област

Съществен елемент в законодателството на Република България като пълноправен член на ЕС е да прякото приложение на Регламентите на ЕС, като част от актовете на вторичното Европейско право, във вътрешното законодателство.

Съобразявайки националното ни законодателство с Регламент 562/2006 на Съвета за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) бяха извършени следните промени:

- с последователните изменения и допълнения на ППЗМВР от м. август 2009 г. и м. януари 2010 г., е въведено изключение от правилото за извършване на задължителна справка в автоматизираните информационни фондове за лицата, които се ползват с Общностното право на свободно движение; правомощията на Гранична полиция са разширени, като служителите могат да участват в разследване на престъпления, а дълбочината на граничната зона е увеличена от 15 км на 30 км, което ще гарантира ефективността от въвеждането на компенсирани мерки, свързани с пълно премахване на граничния контрол на вътрешните граници; постигнато е и уеднаквяване на терминологията по отношение на понятието “граничен контрол” в ППЗМВР;

- с оглед премахването на контрола по вътрешните граници е прието МС № 34 от 16.02.2009 г. за изменение и допълнение на Наредбата за ГКПП, с което е въведено разграничение на границата на “външна” и “вътрешна”, както и на видовете граничен контрол, които се извършват на ГКПП, като в § 1 от допълнителните разпоредби на Наредбата са дадени и легални дефиниции за “външна” и “вътрешна” граница.

- приета е Инструкция № Из-1405 от 24 юли 2009г. на министъра на вътрешните работи за реда за осъществяване на граничния паспортно-визов контрол на граничните контролно-пропускателни пунктове;

- с цел гарантиране на облекчено придвижване през ГКПП през март 2010 с акт на Министерския съвет бе изменена Наредбата за ГКПП, с което бе оптимизирана системата ”единен електронен фиш”. Отпада задължителното преминаване на всички лица и моторни-превозни средства по системата ”единен електронен фиш” като остава това само за товарните автомобили.

С ПМС № 296 от 10 декември 2009г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет бяха приети изменения и допълнения в Правилника за устройството и дейността на Междуведомствения съвет по въпросите на граничния контрол и в Наредбата за ГКПП, обезпечаващи нормалното функциониране на съвета като колективен орган, изпълняващ основни координационни функции върху дейността на органите за граничен контрол, както и за тяхното взаимодействие на национално равнище.

С решение на Министерски съвет, през 2008г. бе създаден и Национален координационен механизъм за управление, координация и контрол на подготовката на Република България за пълното прилагане на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген. По този начин е постигната добра координация между всички ангажирани ведомства и структури както на политическо, така и на експертно ниво. Координацията покрива всички аспекти на шенгенското *acquis* и създава необходимите гаранции за успешното присъединяване към шенгенското пространство.

В рамките на механизма са създадени целеви групи, в които на експертно ниво се решават въпроси от съответната област. Общият брой на целевите групи е 8, включително и целева група „Граници”, с ръководител директорът на ГДГП, която се занимава с общото и специфичното управление на външните граници, влизане и реадмисия.

С оглед решителния етап в подготовката за присъединяване на Република България към шенгенското пространство е изготвен Национален план за действие за пълното прилагане на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген и за премахването на контрола по вътрешните граници. Планът е изготвен в рамките на създадения национален координационен механизъм, в който участват представители на всички ведомства на държавната администрация, ангажирани в процеса на присъединяване към шенгенското пространство. Той дефинира законодателните и практически мерки, в т.ч. и по отношение на граничния контрол, необходими за изпълнението на високите шенгенски критерии.

2. Институционална рамка

Главна дирекция “Гранична полиция” е специализирана охранителна и оперативно-издирвателна структура на МВР за охрана на държавната граница, наблюдение и контрол за спазването на граничния режим и дейност по превенция, предотвратяване, пресичане и разкриване на престъпления.

ГДГП е водеща при разкриване и превенция на престъпления, свързани с незаконна миграция, и е равностоен партньор на други правоохранителни органи при съвместни операции за противодействие на трансграничната престъпност.

С оглед на европейските изисквания, предстоящото присъединяване към шенгенското пространство и ефективното прилагане на действащото законодателство е осъществена институционална реформа в структурите за гранично управление.

Моделът на институционално изграждане на Гранична полиция следва модела на аналогичните служби в страните от Европейския съюз, отчитайки и нуждите на регионално ниво. Изградена е и успешно функционира тристепенна структура за управление – на централно, регионално и местно ниво (Главна дирекция – Регионална дирекция - Гранично полицейско управление).

В съответствие с шенгенските изисквания е създаден и функционира Специализиран отряд “Въздушно наблюдение” – самостоятелно звено, подчинено на Директора на ГДГП.

На принципа “една граница – една регионална структура за охрана”, функционира 7 Регионални дирекции ”Гранична полиция” (РДГП). По този начин една РДГП управлява и контролира наблюдението, охраната и спазване на граничния режим на съответната част от държавната граница със съседна държава.

Агенция „Митници” е ведомство, което има водеща роля при осъществяването на контрола върху стоки, който включва проверка, събиране на дължимите такси, мита и други държавни вземания. В резултат митническите органи работят в тясно сътрудничество с широк кръг държавни и обществени организации.

В дейността си до 2013 г., Агенция „Митници” реализира програма „Митници 2013” на ЕК, която дава правна и финансова основа за:

- засилване на сигурността и безопасността в Общността, както и на външните граници (защита на потребителите и финансовата сигурност);
- подкрепа на борбата срещу финансовите измами и опазване финансовите и икономически интереси на Общността и държавите-членки;
- увеличаване конкурентоспособността на Европейския бизнес чрез ускоряване на митническите процедури, в частност чрез създаването на безхартиена Европейска електронна митническа система.

3. Актуално състояние на интегрираното гранично управление

Възприети са и се прилагат най-добрите европейски практики за контрола и наблюдението на границата. Предприети са законодателни и институционални промени в областта на граничното управление на Република България.

Изградена е ефективна система за граничен контрол, предотвратяване, пресичане и превенция на незаконната миграция и съпътстващата я трансгранична престъпност. Осъществено е поетапно модернизиране на инфраструктурата и техническото оборудване, обучение на гранично-полицейски служители, оптимизиране на координацията и практическото взаимодействие между компетентните служби. Подготовката за участие в ШИС чрез развитие на националните бази данни и регистри е в прогрес.

За наблюдение на държавната граница на Република България се използват нови съвременни технически средства, получени по различни европейски програми и чрез финансиране от републиканския бюджет.

Предприсъединителната помощ в областта Правосъдие и вътрешни работи се реализира с помощта на средства по Програма ФАР. Тя предостави значителен финансов ресурс и възможност за обмяна на опит и познания с държавите-членки, като допринесе за институционалното изграждане и въвеждането на съвременно техническо оборудване.

Съгласно Акта за присъединяване към ЕС за периода 2007-2009 Република България получи финансова подкрепа от ЕС в рамките на Преходния финансов инструмент и по Инструмента Шенген. Тази подкрепа е продължение на предприсъединителната помощ за страната в контекста на принципа на “споделена отговорност” и подготовката на България да поеме ангажиментите си в рамките на единното европейско пространство на правосъдие, свобода и сигурност.

Усвояването на средствата по Инструмента Шенген осигури техническо оборудване необходимо за предотвратяване на нелегалната миграция, трафик

на хора, наркотици, оръжия, радиоактивни вещества; провеждане на съвместни полицейски операции; ефективно морско и въздушно наблюдение на външните граници на България, подготовка за включване към Шенгенската и Визовата информационна система.

В основата на интегрираното управление на границите е изграденият модел на контрол на достъпа на четири нива.

Мерките на първо ниво се предприемат в трети държави, особено в държавите на произход и транзит.

Споразуменията със съседните държави за сътрудничество в областта на управлението на границите представляват второто ниво от мерките за повишаване сигурността на границите. Създадени са структури за регионално сътрудничество по външните граници.

Граничният контрол, като трето ниво на модела, гарантира системни гранични проверки на всички лица, които влизат или излизат в/от шенгенското пространство.

На четвъртото ниво се предприемат мерки в областта на свободното движение, включително връщането. Тези мерки предотвратяват незаконната имиграция и трансграничната престъпност на територията на шенгенските държави.

Структурни звена на Гранична полиция функционират на всички 34 гранични контролно-пропускателни пункта (ГКПП), през които е разрешено преминаването на границата. От тях 20 са пунктовете на външните граници, на които се осъществява граничен полицейски контрол, митнически, фитосанитарен, ветеринарен, граничен здравен контрол и контрол на транспортните средства.

На всички ГКПП с подходящи инфраструктурни условия са обособени отделни трасета и въведени опростени процедури за преминаване през ГКПП за гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства, които се ползват от правото на свободно движение.

На ГКПП Калотина и ГКПП Капитан Андреево се извършва граничен полицейски и митнически контрол на принципа „едно спиране”.

По отношение на международното сътрудничество, специално място в интегрираното гранично управление след присъединяване на страната ни към ЕС заема участието в дейността на Агенцията за управление на оперативното сътрудничество при външните граници на държавите-членки на Европейския съюз – ФРОНТЕКС. Експерти и технически средства от българска страна се включват в планирани съвместни операции и пилотни проекти, организирани и координирани от Агенцията, както и в разработката на съвместни проекти с Фронтекс в областта на интегрираното гранично управление, въвеждането на нови технологии в областта на граничния контрол и наблюдение по външните граници на България. На територията на страната се провеждат съвместни операции, учения, семинари и обучения, организирани и координирани от Агенция Фронтекс с участие на експерти и технически средства от страните-членки.

Черноморският граничен координационен и информационен център (ЧГКИЦ) реализира заложените в “Споразумението за сътрудничество между граничните/бреговете охранявани на страните от Черноморския регион” функции по интегриране усилията на граничните/бреговете охранявани на черноморските държави за противодействие на международния тероризъм и трансграничната престъпност във всичките им форми на проявление.

Основна форма на сътрудничеството е обменът на данни за станали и предстоящи събития. След въвеждането на Автоматизираната система за обмен на информация (AIES) - базирана на Интернет защитена “виртуална” мрежа с оторизиран достъп, се постига обмен на информация в реално време с възможност за нейното тематично систематизиране. Успешно функционира създадената “База данни за заподозрени кораби”, с цел тяхното “щафетно” проследяване и непрекъснат контрол.

ГД “Гранична полиция” обменя информация за заплахите свързани с морската граница чрез Черноморския граничен координационен и информационен център с Националните гранични центрове на останалите черноморски държави по електронен път по взаимно приети и установени форми за обмен на информация.

Същевременно Черноморският граничен координационен и информационен център изготвя периодични бюлетини, в които се прави анализ на надводната обстановка в Черно море, имаща отношение към граничната сигурност. Тези бюлетини се изпращат до всички Национални гранични центрове на страните от Черноморския регион.

Реализират се целите и принципите на програмата „Митници 2013” чрез сътрудничество между митническите администрации на държавите-членки, както и между националната митническа администрация и други държавни или неправителствени организации.

Активно се работи по превенцията, регулирането и контрола на миграционните процеси на чужденците, пребиваващи на територията на страната.

Разработени са вътрешни процедури за принудително отвеждане до границата и експулсиране на граждани на трети страни по проект “Ефективно практическо приложение на новото европейско законодателство в сферата на миграционната политика и по-нататъшно укрепване на институционалния капацитет на Дирекция “Миграция”.

Поддържа се картотечен фонд с данни за чужденци с наложени мерки за административна принуда.

Задграничните представители на МВР (офицерите за връзка) имат утвърден статут и ясно формулирани задачи, сред които:

- осъществяване на международно сътрудничество в областта на националната сигурност и обществения ред, като си взаимодействат със служби на приемащата държава и международни организации с такава компетентност;

- осъществяването на координация с приемащата държава по отношение предотвратяването, разкриването и разследването на тежки престъпления и във връзка с подготовката и прилагането на споразумения за международно полицейско сътрудничество;

- събиране, обобщаване и анализиране на информация за развитието на международното полицейско сътрудничество.

Офицерите за връзка изпълняват и функции в областта на борбата с незаконната миграция:

- оказват съдействие при изпълнението на реадмисионната спогодба с приемащата държава;

- оказват съдействие при експулсирането на български граждани от приемащата държава;

- обменят информация в областта на миграцията и убежището.

България има офицери за връзка и в трети страни – Македония, Русия, Сърбия (акредитиран и за Черна гора), както и в Турция, която е основен източник на миграционен натиск като страна на произход и като транзитна страна.

4. Развитие на интегрираното гранично управление

ГДГП продължава да усъвършенства граничния контрол, както и прилаганите превантивни мерки срещу незаконната миграция по цялото протежение на външните граници и вътре в страната, като елемент на интегрираното гранично управление.

Приоритет в цялостната дейност на ГДГП е извършването на задълбочен анализ на заплахите и анализ на риска. Целта е да се определят и предвидят дейностите, свързани с незаконната миграция и бежанския натиск, които се очаква да се появят на външните граници. Чрез анализа на риска се подобрява на граничното управление и се осигурява надеждна информация за създаване на ситуационната картина на обстановката по границите. За осъществяване на задълбочен анализ на риска, ГДГП следва да използва пълната информация за дълъг период от време, методите и подходите и необходимото време за изработването му, за да се създадат условия за реално предвиждане на ситуацията пред външните граници и вземане на решение за предприемане на адекватни мерки за противодействие, с цел намаляване на риска. Особено внимание следва да се отдели на правилното определяне на потенциалния риск, вероятността от неговото появяване и последствията от динамичното му въздействие, неговото класифициране, както и приоритетните дейности за намаляване на риска.

Подобрява се качеството на извършването на граничните проверки на ГКПП в съответствие с Кодекса на шенгенските граници и Шенгенския наръчник.

Повишава се ефективността при провеждане на граничното наблюдение между зоните на ГКПП с цел недопускане на случаи на незаконно преминаване на границата, борба срещу закононарушенията в зоната за отговорност.

Граничното наблюдение е адаптирано към съществуващите или очаквани заплахи и рискове по външните граници и се извършва от гранични патрули-оборудвани със съвременни технически средства за повишаване на ефективността им при изпълнение на задачи в участъци с доказана висока концентрация на престъпления.

Агенция „Митници” допринася за развитието на ИГУ чрез:

- укрепване на съществуващите митнически мрежи и създаване на нови, когато това е необходимо;
- насърчаване сътрудничеството и взаимодействието между екипи от пристанища, летища, сухопътни гранични контролно-пропускателни пунктове;
- стимулиране сътрудничеството между митническата и данъчната администрация в областта на ДДС;
- стимулиране на сътрудничеството между митническата и другите администрации, с оглед реализиране на принципа “контрол с едно спиране”;
- насърчаване на общи митнически действия и операции, които осигуряват контрол с устойчиво-полезни резултати за предотвратяване на случаите на нарушения, например в областта на защитата на финансовите интереси на Общността, и които засилват безопасността и сигурността на международната верига за доставки (посредством насърчаване на координацията в използването на различни видове информация, свързана с риска);
- осигуряване на ефикасно интегрирано управление на външните граници по отношение на контрола, извършван върху вноса и износа на стоки.

4.1. Оперативно осигуряване на ДГ

През последните години в резултат на засиления оперативен контрол на външните граници, широкото използване на технически средства, взаимодействието със съседните страни и провежданите съвместни операции с другите страни-членки на ЕС под егидата на FRONTEX, е налице тенденция към намаляване на опитите за незаконно преминаване през българската държавна граница.

Основен генератор на миграционни и бежански потоци към страната ни са държавите с нестабилно политическо и социално положение - предимно тези от Близкия и Среден Изток и Република Турция. Членството на България в ЕС и предстоящото присъединяване към шенгенското пространство превръщат страната от временна в крайна дестинация, като евентуалната възможност за получаване на българско гражданство се използва впоследствие за установяване в страни от Централна и Западна Европа.

Съществуващите миграционни процеси влияят на сигурността и криминогенната обстановка в страната ни в няколко аспекта:

- възможност за установяване в страната на членове на терористични организации;
- използване на каналите за незаконна миграция за трафик на наркотици, оръжие и общоопасни средства;

- генериране на други форми на трансгранична организирана престъпност.

Нарушенията на граничния режим са главно през сухоземните граници. Основно трасе на вход за емигранти остава общата граница с Турция, а тези със Сърбия и Македония не бележат активност по отношение на миграционния натиск. Въпреки, че установените случаи на незаконно преминаване на границата не винаги отразяват истинския брой на успешните опити, няма индикатори, подсказващи нарастване на незаконната миграция през морската и въздушната граница.

Това налага компетентните институции да предприемат допълнителни мерки за противодействие и превенция на незаконната миграция, включващи:

- мероприятия за противодействие и превенция на незаконната миграция, които да се прилагат в страните на произход или транзитни за мигрантите, чрез използване на офицери за връзка по миграционните въпроси или консултанти по документи;

- интензивно гранично полицейско сътрудничество с държавите-членки в областта на борбата с незаконната миграция, трансграничната престъпност и тероризма.

4.2. Техническо и информационно осигуряване на държавната граница

ГДГП продължава да работи за създаването на Европейската система за гранично наблюдение (EUROSUR), като се изграждат Национален координационен център (НКЦ) и Национална система за гранично наблюдение (НСГН).

Оперативно-дежурният център на ГДГП ще бъде реструктуриран в НКЦ, съгласно изискванията на Европейската система за наблюдение на границите (EUROSUR). На оперативно и тактическо ниво в структурните звена на ГДГП по външните граници ще бъдат изградени Регионални координационни центрове (РКЦ) и Локални координационни центрове (ЛКЦ).

Отговорност на НКЦ е да определя съответното ниво на заплаха за всеки един сектор от външната граница, да поддържа непрекъснатата връзка и обмен на информация с РКЦ, Агенция FRONTEX и националните координационни центрове на страните-членки, координира всички дейности, свързани с граничния контрол на национално ниво и ниво ЕС, както и с международни организации и структури от съседните страни, които не са членки на ЕС.

НКЦ осигурява съответната информация от националната ситуационна картина на обстановката по границите за нуждите на останалите държавни структури, имащи функции по националната сигурност, към Агенция FRONTEX за създаване на ситуационна картина на оперативната обстановка пред границите на ЕС и към националните координационни центрове на съседните страни-членки. НКЦ следва да ръководи анализа на риска на национално ниво.

Националната система за гранично наблюдение ще включва изграждащата се Интегрираната система за наблюдение на черноморската граница с краен срок декември 2010 г., такава система на българо-турската граница и системата от стационарни и мобилни средства, използвани за наблюдение на западната граница на страната ни.

На настоящия етап ГДГП реализира комплекс от мерки, водещи към осигуряване на високоефективно въздушно наблюдение, като част от усилията за осигуряване надежден контрол и охрана на външните граници на Република България и Европейския съюз. Тези мерки осигуряват възможност за осъществяване на надеждно техническо наблюдение върху обширни оперативно активни участъци на държавната граница и приграничния район по суша и море. Като основно оперативно средство ще се използват хеликоптери, снабдени с:

- технически средства и системи за обзор и предаване на данни, със съответното допълнително оборудване за действие при по-голям обсег, с възможност за транспортиране на оперативни сили, способност за кацане извън зоната на летищата, оборудване за спасяване.

Системата за наблюдение от въздуха ще се усъвършенства чрез въвеждане на допълнителен брой летателни средства, актуализиране количествения състав на авиационния персонал и повишаване на неговата професионална подготовка.

След доставката през 2010 г. на хеликоптери за наблюдение на границата ще се изгради въздушния компонент на Националната система за гранично наблюдение.

Осигурени са технически и организационни изисквания за прилагане на регламентите Дъблин II и ЕВРОДАК. Разработени са мрежовите структури и работните станции в МВР и Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет. Изпълнени са техническите изисквания, необходими за функционирането на системата за сравняване на дактилоскопични отпечатаци и осъществяване на връзките с Централното звено ЕВРОДАК в Люксембург. Системата е в действие.

Агенция „Митници“ продължава да развива аспектите на техническото и информационно осигуряване, като обезпечава:

- съвместимост, поддържане и обновяване на съществуващите системи за предаване на съобщения и обмен на информация; разгръщане, поддържане и развитие на системите, свързани с „инициативата за безопасност и сигурност“;

- функциониране, поддържане и стратегическо развитие на общата комуникационна мрежа/общия системен интерфейс (ОКМ/ОСИ), интерфейсът с трети страни и с други агенции (включително Единен портал за входящата и изходяща информация - SPEED и всички необходими ИТ услуги), подобряване сигурността за ОКМ/ОСИ. Подпомагане на необходимите връзки с трети страни;

- осигуряване оперативността и обновяване на тарифната и свързаните с нея системи (например TARIC и QUOTA), както и други централни

приложения (например системата за базата данни за аналитични изследвания - ILIADe - и системата относно наркотичните вещества и прекурсорите).

4.3. Прилагане на компенсиращи мерки

След присъединяване на България към шенгенското пространство на вътрешните сухопътни граници с Гърция и Румъния ще се предприемат компенсиращи мерки. За целта се предвижда:

- усъвършенстване на гранично-полицейските оперативни тактики за контрол на служителите от оперативните звена, които съвместно със звената за наблюдение ще изпълняват задачи по противодействие на незаконната миграция и други трансгранични престъпления;

- използване на мобилни групи за оперативно осигуряване и наблюдение на цялата територия на граничната зона с дълбочина 30 км;

- пренасочване на част от служителите от ГКПП на вътрешните граници към мобилните групи или към външните граници с Македония и Сърбия. Преразпределянето на ресурсите ще се ръководи от извършения анализ на риска за съответната граница и опита на водещите европейски полицейски структури за гранична охрана;

- излъчване на съвместни патрули с други органи с контролни правомощия в дълбочина на граничната зона, за осъществяване на наблюдение и контрол на сухоземната държавна граница;

- постоянна готовност за действие на оперативни групи за гарантиране на възможност за бърза реакция при внезапна промяна на оперативната обстановка, като в случай на сериозна заплаха за обществения ред или вътрешната сигурност ще се въвежда временен граничен контрол по вътрешните граници;

- структуриране на постояннодействащи звена за извършване на анализ на риска и определяне и делегиране на правомощия на служители за връзка и координация.

4.4. Сътрудничество

Отпадането на граничния контрол на бъдещите шенгенски вътрешни граници поставя значително по-високи изисквания към ефективната охрана на външните граници и същевременно въвеждането на компенсиращи мерки на вътрешните граници. Предпоставка за постигане на висока степен на ефективност и в двата случая е добрата координация, сътрудничество и споделяне на отговорности на международно и национално ниво.

Изграден е действащ механизъм за сътрудничество в областта на контрола на границите на национално и регионално ниво: вътрешноведомствено в рамките на МВР и междуведомствено – с други служби и агенции, осъществяващи своите правомощия на ДГ и в граничната зона.

4.4.1. Международно сътрудничество

- **Със съседните страни-членки на ЕС (Румъния и Република Гърция):**

- развитие на двустранното сътрудничество с Румъния и Република Гърция в областта на съвместния контрол при преминаване на границата, правоприлагането и повишаването на ефективността в работата на полицейските органи;

- осъществяване на съвместни патрули по българо-румънската граница;

- развитие на трансграничното полицейско сътрудничество по наказателно-правни въпроси между Република България и Република Гърция;

- укрепване и оптимално използване на Контактните центрове за обмен на информация и координация на дейностите между полицейските и митническите органи.

- **Със съседните страни, които не са членки на ЕС (Сърбия, Македония и Турция):**

- сформирани на съвместни патрули за наблюдение и контрол на границата;

- провеждане на редовни срещи на смесените гранични комисии по силата на подписани двустранни споразумения и спогодби;

- прилагане на общ регионален подход по въпросите на граничната сигурност; връщането/обратното приемане на лица, преминали незаконно общата граница; обмена на данни; предотвратяването и решаването на граничните инциденти и др.;

- изграждане на контактни центрове за полицейско и митническо сътрудничество; създаване на контактни точки и доразвиване на съществуващите звена за обмен на информация в областта на граничния контрол;

- развързване на локални координационни центрове на територията на Република Турция и осъществяване на съвместни дейности при провеждане на операции, координирани от Агенция Фронтекс по българо-турската граница по силата на подписано споразумение между Агенция Фронтекс и Турция. Осъществяване на обмен на информация в реално време и участие на турски експерти в провежданите съвместни действия на територията на страната в качеството на наблюдатели;

- планиране на дейности за обмен на информация и опит с миграционните служби на Република Сърбия по отношение противодействието на незаконната миграция и организирането и функционирането на центрове за временно настаняване на чужденци с наложени принудителни административни мерки.

- **С трети страни:**

- разширяване и развитие на мрежата от контактни центрове, офицери за връзка и лица за контакт, с оглед подобряване обмена на информация между страните за усъвършенстване качеството на оперативното взаимодействие.

- **С европейски и международни институции и агенции:**

- участие в съвместни международни митнически операции, организирани от Световната митническа организация;
- разширяване участието на страната за изграждане на Европейската брегова патрулна мрежа (ЕПМ) по югоизточните морски граници на ЕС. Усъвършенстване системата за наблюдение за осигуряване на мерки за управление на оперативните действия по море и прилежащата брегова ивица.
- при повишаване на миграционния натиск на границата, предприемане на мерки за овладяването му със съдействието на FRONTEX - чрез осъществяване на съвместна операция или подпомагане граничния контрол на застрашената външна граница с екипи за бърза гранична намеса RABIT;
- развитие и повишаване на административния капацитет на Националната контактна точка на FRONTEX в ГДГП, фокусните точки и локалните координационни центрове в структурни звена на Гранична полиция, разкрити по външните граници;
- активно изпълнение на програмата за доброволно завръщане на чужденци и реинтеграция в страните на произход, развита в резултат от прилагането на Меморандум, подписан между Министерството на вътрешните работи и Международната организация по миграция.

4.4.2. Вътрешноведомствено сътрудничество:

За ефективно противодействие на незаконната миграция и своевременно налагане и изпълнение на принудителни административни мерки е от изключителна важност:

- засилването на обмена на информация между ГДГП и останалите структури на МВР;
- споделянето и използването на бази данни, запазвани и поддържани от различните структури, с оглед установяване местонахождението и задържането на чужденци, незаконно влезли и незаконно пребиваващи на територията на Р България;
- конвоирането и съпровождането на незаконно пребиваващи чужденци при експулсиране и принудително отвеждане до границата на България се извършва съвместно от Дирекция "Миграция" и Главна дирекция "Охранителна полиция";
- разширяване на използваната дигитална радио комуникационна мрежа – ТЕТРА и осигуряване обмен на информация между компетентните институции;
- планирането и провеждането на съвместни дейности с участие на служители и технически средства от отделните структури на МВР, както в граничната зона, така и във вътрешността на страната.

4.4.3. Междуведомствено сътрудничество

Съществен елемент от практическото прилагане на интегрираното гранично управление е разширяването и усъвършенстването на обмена на информация между ведомствата чрез:

- подобряване качеството на оперативното взаимодействие на регионално ниво и доразвиване на правилата за директен обмен на информация в реално време;
- създаване на база данни за установени нарушения на ДГ и изготвяне на подробен месечен бюлетин за състоянието по линия “Незаконна миграция” по предварително определени и зададени критерии (установени нарушения, нарушители, какво отношение е взето и др.);
- въвеждане на ШИС за по-освободени процедури за обмен на информация чрез национално бюро СИРЕНЕ;
- излъчване на съвместни мобилни групи за осъществяване на проверки в граничната зона;
- осъществяване на други видове съвместен контрол (здравен, ветеринарен, фитосанитарен и др.);
- развитие дейността на Междуведомствения съвет по въпросите на граничния контрол.

5. Административен капацитет

Граничният контрол се извършва от професионално обучени полицейски служители, чието кариерно развитие се основава на принципите на публичност, конкурсно начало и прозрачност.

Спечелилите конкурс кандидати задължително преминават през първоначално професионално обучение, което включва базов етап (еднакъв за всички обучаеми) и специализационен етап в Център за специализация и професионална подготовка за първоначално професионално обучение към АМВР. Обучението е разработено въз основа на единната програма Common Core Curriculum и е адаптирана за прилагане в рамките на едногодишен период, съобразно спецификите на работа в Гранична полиция. Курсът на обучение завършва с полагане на изпит по теория и практика.

Специализационният етап включва обучение, предназначено за бъдещите служители в ГКПП Аерогари (въздушна граница) и обучение, предназначено за служителите от сухоземна граница.

Провежда се и последващо обучение за специална и практическа подготовка под формата на организирани курсове в Академията на МВР, както и последващо обучение по месторабота.

Чрез курсове в АМВР служителите от ГДПП придобиват и други специфични умения, продиктувани от приоритетите и задачите на ГДПП и от характеристиките на оперативната обстановка.

Професионалното последващо обучение по месторабота е непрекъснат процес и се организира и отчита за едногодишен период от време.

Полицейските служители повишават чуждо-езиковите си знания, като редовно посещават различни организирани курсове по английски, немски, френски, турски, гръцки и румънски език.

Друга форма за обучение са семинарите, провеждани на всеки три месеца, в които участват младши експерти и експерти. От своя страна, те обучават служителите по места в рамките на специализираното обучение по месторабота.

Съгласно годишната работна програма за прилагането на „Митници 2013” на ЕК, Генерална дирекция „Данъчно облагане и митнически съюз”, се следва общ подход за обучение, инфраструктура за обучение, модули за електронно обучение и друга информация, свързана с митниците. Провеждане на общи курсове за митническо обучение и модули за електронно обучение за служители, и при необходимост, за други заинтересовани страни, за да им се даде възможност да придобият необходимите професионални умения и знания, главно по отношение на Модернизирания митнически кодекс и евентуално друго законодателство на Общността. Подпомага се използването на ИТ приложения чрез онлайн обучение на ЕС (например за общностната рамка за управление на риска).

Създаване на обща платформа за обмен на курсове за обучение между национални експерти по обучението, чрез въвеждането на модерна технология за поддържане на ефикасно трансгранично онлайн сътрудничество в областта на обучението. Развитие на специализираните центрове за общо обучение, съвместно с националната администрация за митническо обучение.

Осъществява се широкообхватно участие в организирани и провеждани обучения от Европейски и международни агенции по теми, отнасящи се до граничния и митнически контрол, нови технологии и средства, предоставяне на убежище и закрила и др.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Успешното практическо приложение на настоящата Стратегия за интегрирано гранично управление ще осигури мерките в национален мащаб за гарантиране на дейностите, насочени към повишаване сигурността по границата и ефективно противодействие на глобалните заплахи – тероризъм, организирана трансгранична престъпност, трафик на оръжие, наркотици и хора, които способстват за повишаването на сигурността на границите и изграждане на зона на сигурност, свобода и правосъдие, при засилено взаимодействие на всички институции на национално и международно ниво.